İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 978-975-533-314-4

© İmge Kitabevi Yayınları, Nuray Sakallı, 2016

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Mayıs 2001 • 2. Baskı: Kasım 2006
3. Baskı: Kasım 2010 • 4. Baskı: Temmuz 2013
5. Baskı: Ankara, Mayıs 2016

Grafik Tasarım
Aslı Sezer

Dizgi ve Sayfa Düzeni
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0 (312) 395 25 80
Sertifika No: 16157

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 17/2 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (0312) 419 46 10 - 419 46 11
İnternet: imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr
Yayınevi Sertifika No: 11546

İçindekiler

Önsöz 11

BİRİNCİ BÖLÜM
SOSYAL ETKİ

Sosyal Etki 14
Sosyal Etkiler İçin Üç Ortam 15
Kişiler Arası Sosyal Etki (Birebir Etkileşim) 15
Bireyin Grubu Etkilemesi 18
Basın ve Yayın Aracılığı ile Sosyal Etki 18
Sosyal Kurallar ve Sosyal Roller 21
Sosyal Kurallar Davranışları Nasıl Etkiler? 22
Sosyal Etki Çeşitleri 27
Sosyal Kurallara Bağlı Sosyal Etki 27
Bilgiye Dayalı Sosyal Etki 28
Özet 29

İKİNCİ BÖLÜM
UYMA

Uyma 32
Muzaffer Şerif'in Otokinetik Etki Deneyi 32
Solomon Asch'ın Çizgiler Deneyi 35
Şerif ile Asch'ın Deneyleri Arasındaki Farklılıklar Nelerdir? 38
Uyma Olayını Hangi Faktörler Etkiler? 40
Kişilik Özellikleri 40
Grubun Üye Sayısı 42
Sosyal Destek 42
Grup Birlikteliği 43
Kişinin Konuya İlgisi 43
Cinsiyet 43
Kültürler Arası Farklılık 45
Uyma Davranışı "İyi" mi yoksa "Kötü" müdür? 46
Özet 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KABUL

Önce Küçük, Sonra Büyük Rica Tekniği 50
Önce Büyük, Sonra Küçük Rica Tekniği 54
Gitgide Artan Ricalar Tekniği 57
Sadece O Değil veya Satışı Tatlandırma Tekniği 58
Özet 61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İTAAT ETME

İtaat Etme 64
Otoritenin Emirlerine İtaat Etmekle İnsanlar Ne Gibi Faydalar Elde Edebilirler? 67
Yıkıcı İtaat Etme 67
Milgram'ın İtaat Etme Deneyi 69
İtaat Etmeyi Etkileyen Unsurlar 74

Prestij 74
Kurbana Fiziksel Yakınlık 75
Otoriteye Fiziksel Yakınlık 78
Kişisel Sorumluluk 79
Otoriteye İtiraz 79
Yıkıcı İtaat Etmeyi Azaltmanın Yolları 80
Özet 82

BEŞİNCİ BÖLÜM
GÜÇ, LİDER VE LİDERLİK

Güç 86
Gücün Temel Kaynağı Nedir? 87
Lider ve Liderlik 89
Liderlik Kuramları 90
En Mükemmel İnsan Yaklaşımı 90
Liderliğe Çevresel Yaklaşım 92
Davranışsal Liderlik Stili Yaklaşımı 93
Kişilik, Davranışsal Stil ve Çevre Koşullarını Birlikte Değerlendiren Durumsal Liderlik Yaklaşımları 94
Fiedler'in Durumsal Liderlik Kuramı 94
House'un Yol-Amaç Kuramı 97
Liderlik ve Cinsiyet 99
Sosyal Rol Modeli 100
Yapısal Model 101
Liderlik ve Kültür 102
Özet 103

ALTINCI BÖLÜM
TUTUM

Tutum 106
Tutumun Üç Boyutu 107
Tutumların İşlevleri 108
Tutum İşlevleri Üzerinde Neden Durulmaktadır? 110

Tutumlar Nasıl Oluşur ve Muhafaza Edilir? 111
Tutumlar ile Davranış Arasındaki İlişki 115
Tutumların Ölçülmesi 122
Bireyin Kendisinden Sözlü veya
Yazılı Olarak Bilgi Alma 123
Tutum Ölçekleri 124
Bogardus'un "Sosyal Mesafe" Ölçeği 124
Thurstone'un "Eşit Görünen Aralıklar" Tekniği 125
Likert Türü Tutum Ölçme Tekniği 126
Osgood'un Duygusal Anlam Ölçeği 128
Sosyometrik Yöntem 129
Diğerlerine Sorma 130
Gözlem 131
Elektronik Aletler 131
Rapor, Arşiv, Dergi, Süreli Yayınlardan
Yararlanma 132
Özet 132

YEDİNCİ BÖLÜM
TUTUM DEĞİŞİMİ KURAMLARI

Tutum Değişimi Kuramları 136
Mesaj Öğrenme Yaklaşımı (Yale Yaklaşımı) 136
Mesajı "Kim" Verdi: İletişim Kaynağı 137
"Ne" Söylendi: Mesaj 141
"Nasıl" Söylendi: Mesajın Veriliş Yolu 145
"Kime" Söylendi: Hedef 146
Sosyal Kararlar Verme Kuramı 148
Detaylı İnceleme (Ayrıntılandırma) Olasılığı Kuramı 150
Kestirme veya Sistematik Düşünme Kuramı 155
Denge Kuramı 159
Bilişsel Çelişki Kuramı 162
Kendilik Algısı (Kendini Algılama) Kuramı 167
Psikolojik Tepkisellik Kuramı 170
Özet 173

SEKİZİNCİ BÖLÜM
AZINLIKLAR

Azınlık Tanımları ve İç Grup /
Dış Grup Azınlık Ayrımı 176
Dış Grup Azınlığı Hareketli Hale Getiren Nedir? 179
Sosyal Kimlik Kuramı 179
Göreli Yoksunluk Kuramı (GYK) 185
Sosyal Kimlik ve Göreli Yoksunluk Kuramları
Arasındaki Olası Bağlantı 189
Önerilen Bu Bağlantı Hakkında Yapılan
Bazı Araştırma ve Deneyler 191
Özet 196

DOKUZUNCU BÖLÜM
AZINLIK ETKİLERİ

Azınlığın Etkileri Konusundaki Çalışmalar
Nasıl Başladı? 202
Azınlığın Etkileri Konusunda En Fazla Kullanılan
Deneysel Yöntem 205
Azınlık Etkilerinde Rol Oynayan Üç Ana Unsur 206
Hedef Konumundaki Çoğunluğun Özellikleri 206
Sosyal Yapının Özellikleri 208
Etki Kaynağı Konumundaki Azınlığın Özellikleri 210
Azınlıkların Davranışlarındaki Tutarlılık 210
Azınlığın Anlaşma Şekli 211
Azınlık Grubunun Büyüklüğü ve
Bir Lidere Sahip Olması 215
Azınlığın Etkileri Yayınlarında İç Grup ve
Dış Grup Konuları 216
Sosyal Destek ve Azınlık Arasındaki İlişki 219
Özet 220